

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT FOR THE ELDERLY
IN CHIANG RAK NOY SUBDISTRICT MUNICIPALITY, BANG PA-IN DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ปิยะนุช นุ้ยจินดา, อภิชาติ พานสุวรรณ

Piyanuch Nuyjinda, Apichat Pansuwan

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: piyanuchnuyjinda@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย จำนวน 1,541 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจากสุตรของทาร์โยยามาเน่ จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัส ตามที่กำหนดและกำหนดค่าคะแนนในแต่ละข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ 2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริม

พัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาชนที่จะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุให้ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่จะตามมาหลังจากเข้าสู่วัยสูงอายุ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุผ่านเสียงตามสายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อป้องกันการเข้าไม่ถึงข้อมูลของกลุ่มผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การพัฒนา; คุณภาพชีวิต; สูงอายุ

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the quality of life of elderly people at Chiang Rak Noi Sub-District, and 2. To propose guidelines for improving the quality of life of elderly people at Chiang Rak Noi Sub-District. This is combined methods research. The population includes 1,541 registered elderly of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality. The sample was obtained from Taro's formula. Yamane, a total of 318 people. Research tools included questionnaires, data analysis. with a ready-made computer program by checking the completeness and correctness of the information in the questionnaire. Take the complete questionnaire and code it. As specified and the score value for each question is determined on a 5-level rating scale qualitative research Use in-depth interviews.

The results of this research were found that 1. The overall level of quality-of-life development for the elderly at Chiang Rak Noi Sub-District was at high level. When analyzed by area, it was found that the development of quality of life for the elderly at Chiang Rak Noi Sub-District that was at the highest level was social protection for the elderly. The aspect that had the lowest average was the knowledge development and dissemination related to the elderly. 2. Guidelines for improving the quality of life of elderly populations at Chiang Rak Noi Sub-District included activities should also promote the development of the quality of life for community members who were entering old age, by informing them about the health risk factors that may arise after entering old age, including physical, mental, emotional, and social factors. This should cover all three groups of elderly populations: those who are socially active, homebound, and

bedridden. There should be public relations through line public address system and cover all areas to prevent not-access to data of the elderly groups.

Keywords: Development; Quality of Life; Elderly People

บทนำ

สถานการณ์โครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการมีอายุยืนยาวขึ้นของประชากร จะเห็นว่าหลายประเทศกำลังก้าวสู่สังคมสูงอายุ (Aged society) ประเทศไทยมีอัตราผู้สูงอายุ ร้อยละ 18 มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2565 คือ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มเป็นร้อยละ 18.3 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2565)

เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป) มากถึง 1,541 คน จากประชากร 10,182 คน คิดเป็นร้อยละ 15.13 (เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย, 2565) คาดว่าจะเพิ่มเป็น 1,660 คน ในปี 2567 ตามสถิติผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งให้เห็นว่าเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยจะมีภารกิจด้านการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น และความต้องการการดูแลจากภาครัฐของผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น (โรงพยาบาลกรุงเทพ, 2565) อาจไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากในพื้นที่ มาตรการการดูแลผู้สูงอายุที่ไม่เพียงพอ เพราะมาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุจะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอ ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและมีโอกาสได้ทำงานต่อ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างหลักประกัน ในชีวิตให้แก่ประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และบรรเทาภาระงบประมาณภาครัฐ ด้านสวัสดิการชราภาพในระยะยาว (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2560)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแนวทางพระราชรัฐ โดยมีแนวทางที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การมีอาชีพ และการมีส่วนร่วมในสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน (จิราพร ไชยเชนทร์, 2564)

ดังนั้น การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย จึงจะช่วยทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้สูงอายุจะได้รับบริการที่ตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ

ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ และเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยใน ปีงบประมาณ 2566 จำนวน 1,541 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย จำนวน 318 คน โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถามให้เลือกตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์วัดของ Likert Scale (Likert, 1932) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ถึงเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อลดความเบี่ยงเบนในการเก็บ ข้อมูลในพื้นที่ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จนครบจำนวน 318 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ และถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

มาลงรหัส ตามที่กำหนดและกำหนดค่าคะแนนในแต่ละข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ	4.45	.44	มาก
2.	การส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ	4.41	.48	มาก
3.	การคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	4.47	.43	มาก
4.	การบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ	4.46	.46	มาก
5.	การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ	4.37	.51	มาก
	รวม	4.43	.40	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43 , S.D. = .40) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 4.47 , S.D. = .43) ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 4.46 , S.D. = .46) ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 4.45 , S.D. = .46) ด้านส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 4.41 , S.D. = .49) และด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 4.37 , S.D. = .51)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยได้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้สูงอายุเตรียมความพร้อมในวัยสูงอายุ แต่ควรมีเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุเพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งควรจัดกิจกรรม

ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มประชาชนที่จะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุให้ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่จะตามมาหลังจากเข้าสู่วัยสูงอายุ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง และในการจัดกิจกรรมต่างๆสำหรับผู้สูงอายุควรมีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบวารสาร เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านผู้สูงอายุและด้านอื่น ๆ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยจัดให้มีการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยมีโครงการที่ดูแลผู้สูงอายุ จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี เช่น ความดัน เบาหวาน แต่เป็นการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเฉพาะที่เรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุเท่านั้น ซึ่งควรมีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุโดยไม่ค่าใช้จ่าย นอกจากนี้จัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์แต่สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีสื่อโซเชียลทำให้ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทันท่วงที จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านเสียงตามสายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สามารถนำความรู้จากการฝึกอาชีพ สร้างรายได้เสริมทำให้มีรายได้มากขึ้นคุณภาพชีวิตดีขึ้นแต่ควรมีการจัดหาตลาดหรือจุดจำหน่ายสินค้าของผู้สูงอายุ ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการ โดยประกาศผ่านเว็บไซต์ เสียงตามสาย เฟซบุ๊ก เครือข่ายผู้นำชุมชน และอสม. จะตรวจสอบสิทธิหรือติดตามผู้สูงอายุที่ยังไม่ขึ้นทะเบียนสิทธิ์ ซึ่งข้อมูลของผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เกี่ยวกับสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องผ่านเสียงตามสาย เฟซบุ๊ก และเว็บไซต์ นอกจากนี้มีการตรวจสุขภาพประจำปี ปีละ 1 ครั้ง โดยดำเนินการแจ้งให้อาสาสมัครสำรวจผู้สูงอายุและแจ้งให้มาตรวจสุขภาพ แต่เป็นการตรวจสุขภาพของนักเรียนผู้สูงอายุซึ่งไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุทุกกลุ่ม จึงควรมีการประสานงานหรือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานในภาคีเครือข่าย คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้ดำเนินการตรวจสุขภาพให้ประชาชน เช่น ความดันโลหิต เบาหวาน คัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีสูงอายุ และตรวจสุขภาพฟัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย และมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการดูแลตนเองของผู้สูงอายุเกี่ยวกับภัยทางสังคม เช่น มิจฉาชีพที่มาในรูปแบบต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีการสนับสนุนบุคลากรเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ และนำความรู้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งนำความรู้ดังกล่าว มาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน แต่แนวโน้มการเพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นและมี 3 กลุ่มที่มีความแตกต่าง จึงควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุของแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะ และควรมีการวางแผนเพื่อเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรที่ดูแลด้านผู้สูงอายุให้มากขึ้น ตามแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ และการจัดทำข้อมูลของผู้สูงอายุจากการ

ลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สํารวจข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยได้ดำเนินการสํารวจข้อมูลจากทะเบียนราษฎร และดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลให้ส่งต่อการเข้าถึง และจัดระเบียบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีความถูกต้องโดยการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จะประกาศผ่านหน้าเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านผู้สูงอายุที่ได้ประกาศไปตามช่องทางต่าง ๆ นั้น มีการติดตามและประเมินผล โดยแจ้งให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ มีการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนการอบรมและพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุ และนำความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งองค์ความรู้ที่ผู้สูงอายุที่ได้เรียน ก็นำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต ก่อเกิดอาชีพ มีรายได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งอภิปรายได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการสนับสนุนและการให้ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2561) และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 อธิบายว่า พ.ศ. 2553 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับนี้เป็นแผนระยะยาวที่ให้ความสำคัญแก่งานผู้สูงอายุอย่างเป็นองค์รวม โดยมีวิสัยทัศน์ว่าผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคมเช่นกัน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2552)

2. ในส่วนการเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรมีเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการก้าวเข้าสู่ผู้สูงอายุให้ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่จะตามมาหลังจากเข้าสู่ผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ด้านการส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ควรมีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุโดยไม่ค่าใช้จ่าย ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ และเสียงตามสายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และมีการจัดหาตลาดหรือจุดจำหน่ายสินค้าของผู้สูงอายุ ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ควรมีการประสานงานหรือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานใน

ภาคีเครือข่าย คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้ดำเนินการตรวจสุขภาพให้ประชาชน เช่น ความดันโลหิต เบาหวาน คัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีสูงอายุ และตรวจสุขภาพฟัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุของแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะ และควรมีการวางแผนเพื่อเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรที่ดูแลด้านผู้สูงอายุให้มากขึ้นตามแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ และด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยได้ ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนการอบรมและพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุ และนำความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามมาตรฐานด้านผู้สูงอายุ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ คือ มีการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมโรงเรียน ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย เช่น กิจกรรมรดน้ำขอพรผู้สูงอายุในวันสงกรานต์

2. ด้านส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ คือ มีการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ควรมีการตรวจสุขภาพถ้วนหน้าประจำปีสำหรับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารช่องทางต่าง ๆ เช่น ข่าวสารออนไลน์

3. ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ คือ การประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงสิทธิหรือสวัสดิการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย เว็บไซต์ ไลน์ เป็นต้น และการป้องกัน คุ้มครอง และการช่วยเหลือผู้สูงอายุโดยดำเนินการโดยการร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4. ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ คือ จัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลผู้สูงอายุให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ทันสมัย และง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล ส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ด้านผู้สูงอายุฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ

5. ด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ คือ จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย และแจ้งการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุที่เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ควรนำผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ โดยควรมีการวางแผนเพื่อเพิ่มอัตราการจ้างบุคลากรที่ดูแลด้านผู้สูงอายุให้มากขึ้น ตามแนวโน้มการเพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ

2. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ควรนำผลการวิจัยด้านส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ ในการการวางแผนการดำเนินกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ เช่น การประสานงานหรือขอความ อนุเคราะห์หน่วยงานในภาคีเครือข่าย เพื่อในการดูแล และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ให้มี ความครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง และควรสนับสนุนผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม เพื่อตอบสนองความ ต้องการของผู้สูงอายุ

3. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ควรนำผลการวิจัยด้านการเตรียมความพร้อมของ ประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ ในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีความทันสมัย หลากหลาย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ปลูกฝังจิตสำนึกกรรอกครอย่างต่อเนือง จะทำให้โรงเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่นกัน และสามารถตอบความต้องการของนักเรียนจนเกิดความพึงพอใจในที่สุด และจะทำให้ข้อร้องเรียนต่าง ๆ ลดลง

2. ส่งเสริมให้บุคลากรยอมรับฟังความคิดเห็นและยินดีกับผลการปฏิบัติงานของ เพื่อนร่วมงาน รวมถึงการขอคำปรึกษา คำแนะนำต่าง ๆ ในการทำงาน จากผู้ปฏิบัติงานที่มี ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กรของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นและใช้เป็น แนวทางให้บุคลากรมีความผูกพันกับองค์กรมุ่งมั่นในการทำงานกับองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ อันจะส่งผลให้องค์กรมีการเจริญเติบโตต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกประเภทภายในเขตอำเภอหรือจังหวัด เพื่อให้ทราบข้อมูลที่หลากหลายและ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ของบุคลากรตลอดจนเป็นการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ก้าวหน้าต่อไป

3. ควรศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบุคลากรสังกัดหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานให้มีความเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2552). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.dop.go.th>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). *โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแนวทางพระราชรัฐ*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.dla.go.th/upload/template>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2565). *บริการสถิติข้อมูล*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByAge.php
- จิราพร ไชยเชนทร์. (2564). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าทองใหม่ อำเภอ กาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 13(1), 204-215.
- เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย. (2565). *ข้อมูลประชากร*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/OoT1t>
- โรงพยาบาลกรุงเทพ. (2565). *อยู่อย่างไรให้เป็นสุขในวัยสูงอายุ*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.bangkokhospital.com/content>
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2560). *บริการท้องถิ่นเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ*. สืบค้น 4 มกราคม 2566, จาก <https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก www.nesdc.go.th
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1-55.
- Yamane, T. (1973). *Statistics; An Introduction Analysis*. New York: Harper and Row.